
[2017-52-RE](#)

CAUSA 2017-52-RE

(Lafoz Jodar, Casadevall Pallé i Casadevall Medrano c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 473-2017. Recurs d'empara

Sentència del 19 de febrer del 2018

BOPA núm. 11, del 28 de febrer del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 13 de novembre del 2017, per la representació processal de la Sra. Maribel Lafoz Jodar, dels Srs. Aurora i Enric Casadevall Pallé i del Sr. Josep Casadevall Medrano, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute de l'11 de juliol del 2017, dictat per la Batllia de Guàrdia (Civil), i contra la sentència del 16 d'octubre del mateix any, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, en el marc del procediment urgent i preferent, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a la intimitat, reconeguts als articles 10 i 14 de la Constitució, respectivament, així com dels drets reconeguts als articles 6 i 8 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que tingui per presentat aquest recurs d'empara i que disposi "l'aplicació de la mesura cautelar sol·licitada i seguir el procediment pels seus tràmits fins a dictar sentència en la qual, declarant quantes nul·litats procedeixin, se'ns atorgui l'empara constitucional pels drets fonamentals invocats, i s'ordini el retorn a origen de les 38.410 comunicacions electròniques interceptades i sequestrades el dia 8 de juny 2017";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 14, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 22 de desembre del 2017 que va admetre a tràmit aquest recurs d'empara ordenant, com a mesura cautelar, la suspensió del procediment d'obertura i de lectura de les comunicacions requisades i precintades mentre se segueixi aquest recurs d'empara;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 22 de gener del 2018, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc de les diligències prèvies seguides arran d'una querella contra, entre d'altres, els Srs. Higini i Ramon Cierco Noguer, per un presumpte delictes major de revelació de secret professional, la batlle d'instrucció, mitjançant aute del 8 de juny del 2017, va autoritzar expressament el director del Servei de Policia, personalment o mitjançant agents a les seves ordres en funcions d'assistència judicial, a procedir a la pràctica de registre, perquisició i segrest en els domicilis particulars i professional dels querellats *"de tots els objectes, documents, ordinadors, telèfons mòbils, dispositius electrònics així com qualsevol altre element que pugui resultar d'interès per la present causa"*. Així mateix, l'autorització permetia dur a terme *"les diligències acordades; autoritzant-los altrament, a obrir les bosses precintades, i, altrament, procedeixin a l'extracció i anàlisi de les dades contingudes del material segrestat, obtenint tota aquella informació susceptible d'interès per a les presents Diligències Prèvies, elaborant el pertinent informe que serà tramés per davant aquesta Secció d'Instrucció; autoritzant-los finalment per tal que puguin rebre i analitzar la informació sol·licitada, així com prosseguir amb les enquestes escaients, realitzant les actuacions oportunes per identificar les persones que puguin resultar implicades en els fets investigats i reunir les proves necessàries."*

1.2. Mitjançant un segon aute de la mateixa data, la batlle instructora va ampliar aquesta autorització per tal que es procedís al *"bolcatge"* de tota la informació d'interès per a la instrucció continguda en els servidors de l'empresa, així com de les bústies de correu electrònic nominal o d'ús dels clients dels advocats recurrents per tal de ser analitzada pel Servei de Policia.

1.3. Les mesures autoritzades van ser dutes a terme alhora en els diversos llocs indicats, a primera hora d'aquell mateix dia.

1.4. La representació processal dels Srs. Higini i Ramon Cierco Noguer, actuant en nom i interès propi, va presentar un procediment urgent i preferent davant la Batllia de Guàrdia, per tal com considerava que s'havien vulnerat els drets fonamentals a la jurisdicció i a la intimitat, reconeguts respectivament als articles 10 i 14 de la Constitució.

1.5. L'11 de juliol del 2017, la Batllia de Guàrdia (Civil) va dictar un aute en què decidia desestimar les pretensions dels recurrents.

1.6. Aquesta representació processal va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió i, el 16 d'octubre del 2017, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament l'aute de la Batllia de Guàrdia.

1.7. El 13 de novembre del 2017, els advocats, Sra. Maribel Lafoz Jodar, Srs. Aurora i Enric Casadevall Pallé i Sr. Josep Casadevall Medrano van interposar, en nom i interès propis, un recurs d'empara contra aquestes resolucions dictades en el marc del procediment urgent i preferent, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a la intimitat, reconeguts als articles 10 i 14, respectivament, així com dels drets reconeguts als articles 6 i 8 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica dels recurrents

- Aquesta part considera que el mandat pel qual s'autoritza el registre, la perquisició i el segrest de *"tots els documents, ordinadors, telèfons mòbils, dispositius electrònics i de qualsevol altre element que pugués resultar d'interès per a aquesta causa"* és massa obert, genèric i imprecís i atorga unes potestats il·limitades que deriven en perquisicions arbitràries.

- Així mateix, al·lega que l'abast de la perquisició en aquesta causa és de tal magnitud que inclou les comunicacions cursades per cadascun dels advocats recurrents amb aquests clients des de que es va assumir la seva defensa (agost del 2016) i també moltes comunicacions amb els lletrats andorrans anteriors i amb diversos altres advocats estrangers que col·laboren o han col·laborat en la seva defensa.

- També addueix que la protecció del domicili professional de l'advocat i el dret a la protecció de les seves dades i de les seves comunicacions amb els seus clients són dos drets diferents i que si bé la perquisició va tenir lloc en el domicili dels clients, aquesta va permetre tenir accés a les comunicacions entre aquests i els seus advocats.

- Per consegüent, els recurrents consideren que aquestes perquisicions denunciades han vulnerat de manera manifestament greu i important els drets fonamentals a la vida privada i professional, a la intimitat, al secret de les comunicacions entre advocat i client i, de rebot, els drets a la defensa i a un procés equitable.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que declari les nul·litats que procedeixen, que atorgui l'empara sol·licitada pels drets fonamentals invocats, i que ordeni el retorn a origen de les 38.410 comunicacions electròniques interceptades i segrestades el 8 de juny del 2017. Així mateix, demana que, cautelarment, mentre s'examina aquest recurs, per tal que no es consumi la vulneració d'aquests drets, se suspengui el procediment d'obertura i de lectura de les comunicacions requisades i precintades.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal destaca que les perquisicions i el segrest ordenats per la Batllia concernien els domicilis privats i professional dels Srs. Higiní i Ramon Cierco Noguer i, en cap cas, els despatxos professionals dels advocats o les seves comunicacions.

- Considera que només les persones concernides per la perquisició poden, si s'escau, plantejar un recurs per la vulneració dels drets a la vida privada, a la intimitat i al secret de les comunicacions, ja que els advocats no són titulars dels drets dels seus clients.

- La Sala Penal recorda el contingut de l'article 79 del Codi de procediment penal, el qual preveu que el batlle instructor, garant dels drets i de les llibertats, directament o a través dels seus delegats, pugui discriminar el que és o no és d'interès per la causa, garantint que els elements confiscats sense relació amb la causa o les comunicacions relacionades amb el rol de defensa de l'advocat, assessorament jurídic general o aquell prestat per evitar o iniciar un procediment judicial siguin retornats als seus propietaris, després d'un mecanisme d'anàlisi i de tria sense que cap altra part en el procés tingui coneixement d'aquests elements.

- Per tant, és necessari l'examen i l'anàlisi de les comunicacions electròniques, sota el control del

batlle instructor, el qual descartarà les eventuais comunicacions dels investigats amb els seus advocats en relació amb l'exercici del seu dret a la defensa.

- D'això se'n deriva que no s'han vulnerat els drets a la vida privada i professional dels advocats, ni al secret de les seves comunicacions amb els seus clients.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal insisteix en què les perquisicions van tenir lloc en els domicilis personals i professional dels clients dels recurrents i no en el domicili professional dels advocats i que el domicili personal dels clients no pot de cap manera veure's cobert d'un privilegi pel simple fet d'haver designat advocat.

- Manifesta que les perquisicions i les confiscacions eren proporcionades en la mesura en què la batlle instructora havia limitat els objectes de la recerca a aquells que poguessin resultar d'interès per a la causa.

- Per consegüent, atesos els fets greus derivats de l'enquesta preliminar, la decisió judicial que autoritza la perquisició en els domicilis personals i professional dels clients dels recurrents i les confiscacions posteriors d'objectes i elements que puguin resultar d'interès per a aquesta causa és conforme a les exigències legals i està correctament fonamentada en Dret.

- El Ministeri Fiscal fa palès que en aquest cas concret no s'ha interceptat directament la correspondència entre l'advocat i el seu client, ni aquest era l'objectiu de la perquisició. És evident que en el moment del control judicial *ex-post*, efectuat pel batlle, en què es durà a terme la fase d'anàlisi i de tria si apareguessin entre els elements confiscats, documents que poguessin comprometre el dret a la defensa de les persones afectades per la perquisició, aquests hauran de ser exclosos de les diligències per salvaguardar aquest dret.

- Per tant, el Ministeri Fiscal conclou que, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, aquest recurs d'empara ha de ser desestimat per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. En aquesta causa, la qüestió de dret que es planteja rau en l'àmbit i en l'abast del secret professional dels advocats.

3.2. Segons les resolucions impugnades, el secret professional dels advocats i, en particular, el secret de les seves comunicacions amb els seus clients no ha estat vulnerat, perquè les perquisicions i els segrestos no van tenir lloc en el domicili professional dels advocats, sinó en els domicilis privats i professional dels seus clients.

3.3. El secret professional de l'advocat és un component essencial del bon desenvolupament de la seva missió al servei del Dret. En el dret de la Unió Europea, l'article 4 de la directriu núm. 2013/48/UE del 22 d'octubre del 2013 disposa que "*Els Estats membres respectaran la confidencialitat de les comunicacions entre els sospitosos o imputats i els seus advocats en l'exercici*

del dret a l'assistència lletrada, prevista en aquesta directiva. Aquestes comunicacions inclouran les reunions, la correspondència, les conversacions telefòniques i qualsevol altra forma de comunicació autoritzada per la normativa."

Així mateix, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea, en la decisió *AM & S Europe Limited*, del 18 de maig de 1982 (causa 155-79), va declarar que *"la confidencialitat respon a l'exigència d'acord amb la qual qualsevol justiciable ha de tenir la possibilitat de dirigir-se en tota llibertat al seu advocat, la professió del qual comporta la tasca de donar, de manera independent, dictàmens jurídics a aquells que ho necessitin. Que la correspondència entre l'advocat i el seu client està protegida per la confidencialitat, a partir del moment en què es tracta d'una correspondència intercanviada en el marc dels drets a la defensa i que emana d'advocats independents els quals no estan vinculats als clients per una relació laboral. Que la confidencialitat abasta tota la correspondència intercanviada després de l'obertura d'un procediment administratiu susceptible de conduir a una decisió i ha de ser igualment estesa a la correspondència que tingui una connexitat amb l'objecte d'aquell procediment."*

3.4. La protecció del secret professional del qual l'advocat és dipositari no és únicament una exigència europea; també és una exigència constitucional que deriva de manera evident de l'article relatiu a la defensa (article 10.2 de la Constitució).

3.5. La connexió de la protecció del secret professional de l'advocat al dret de la defensa és jurídicament incontestable. El secret professional protegeix primer de tot al client, ja que el justiciable no podria beneficiar-se d'una defensa efectiva si la relació de confiança teixida amb el seu advocat no estès coberta pel secret. La formulació d'aquest principi s'enuncia de la manera següent: *"En qualsevol matèria, ja sigui en l'àmbit de l'assessorament o en el de la defensa, els consells dirigits per un advocat al seu client o que li són destinats, les correspondències intercanviades entre el client i el seu advocat, entre l'advocat i els seus col·legues, exceptuant en aquest darrer cas aquelles que continguin la menció "oficial", les notes de les entrevistes i, de manera general, tots els elements de la causa estan cobertes pel secret professional."*

3.6. La connexió de la protecció del secret professional a la vida privada dels clients també està jurídicament ben establert. El secret professional prohibeix la revelació d'informació secreta per la persona que n'és la dipositària, per estat o per professió, i que té per objectiu garantir una confiança suficient. El secret de la correspondència és, per tant, un component essencial del secret professional de l'advocat tant si aquest n'és el destinatari com l'emissor. Efectivament, el Tribunal Europeu dels Drets Humans va decidir en la sentència *Michaud c/ França*, que *"si bé l'article 8 protegeix la confidencialitat de qualsevol "correspondència" entre les persones, aquest article atorga una protecció reforçada als intercanvis entre els advocats i els seus clients. Això es justifica pel fet que els advocats tenen encomanada una missió fonamental en una societat democràtica: la defensa dels justiciables. Ara bé, un advocat no pot dur degudament a terme aquesta missió fonamental si no pot garantir a aquells que defensa que els seus intercanvis restaran confidencials. La relació de confiança entre ells, indispensable per a l'assoliment d'aquesta missió, és aquella que està en joc"* (sentència del TEDH del 6 de desembre del 2012, *Michaud c/ França*, paràgraf 118; o, en aquest mateix sentit, sentència del 3 de febrer del 2015, *Pruteanu c/ Romania*).

3.7. D'aquestes exigències constitucionals se'n desprèn que el secret professional dels advocats comprèn dos components, d'una banda, el secret de la correspondència entre l'advocat i el seu client, i, d'altra banda, la protecció del domicili professional. I, cada un d'aquests elements ha de beneficiar-se d'una protecció pròpia.

3.8. Per consegüent, la sentència impugnada de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia no

està degudament fonamentada en Dret pel fet de no distingir els dos components del dret al secret professional dels advocats.

3.9. En aquesta causa, si bé és cert que no es va actuar en el domicili professional dels advocats, el secret de les seves comunicacions va ser vulnerat mitjançant el segrest de les 38.410 comunicacions electròniques dels seus clients entre les quals es trobaven informacions i intercanvis relatius als mitjans i a les estratègies de defensa, així com còpies dels projectes de demandes o altres escrits judicials.

3.10. El fet que les comunicacions electròniques hagin estat confiscades en el domicili dels clients no és un argument acceptable o lògic en la mesura en què l'objecte de la protecció no és el lloc on s'efectua la perquisició, sinó l'objecte segrestat; i, en aquesta causa, l'aute de l'11 de juliol del 2017, dictat per la Batllia de Guàrdia reconeixia que en el contingut confiscat dels ordinadors podia trobar-s'hi comunicacions amb els advocats.

3.11. D'aquestes consideracions se'n deriva que la motivació dels tribunals ordinaris no és jurídicament raonable i que no està degudament fonamentada en Dret i, per consegüent, el dret al secret de la correspondència entre els advocats recurrents i els seus clients, element necessari del dret a la defensa, no ha estat respectat.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Estimar el recurs d'empara presentat pels advocats Sra. Maribel Lafoz Jodar, Srs. Aurora i Enric Casadevall Pallé i Sr. Josep Casadevall Medrano contra l'aute de l'11 de juliol del 2017, dictat per la Batllia de Guàrdia (Civil), i contra la sentència del 16 d'octubre del mateix any, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Declarar la vulneració del dret a la defensa, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
3. Anul·lar l'aute de l'11 de juliol del 2017, dictat per la Batllia de Guàrdia (Civil) i la sentència del 16 d'octubre del mateix any, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, així com el contingut de l'aute del 8 de juny del 2017, dictat per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia en allò que es refereixi a les comunicacions electròniques segrestades.
4. Ordenar el retorn a origen de les 38.410 comunicacions electròniques segrestades.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra.

Maribel Lafoz Jodar, dels Srs. Aurora i Enric Casadevall Pallé i del Sr. Josep Casadevall Medrano, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de febrer del 2018.

Isidre Molas Batllori
President

Dominique Rousseau
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat